GRADIŠĆANSKI HRVATI

Prilično su nam dobro poznate političke i socijalne prilike koje su u prošlosti uvjetovale masovna iseljavanja naših naroda po evropskim i prekooceanskim zemljama. Jedna od mnogih hrvatskih naseobina očuvala se do danas u austrijskoj pokrajini Burgenlandu, koja je poznatija u nas pod nazivom Gradišće. Ti Hrvati u Gradišću sačuvali su jezik i običaje kraja odakle su se iselili. Naši učenjaci i publicisti napisali su više radova iz njihove prošlosti, o njihovu folklornom blagu i jeziku. Oni sve češće posjećuju domovinu svojih djedova, o njima se – što nije slučaj sa hrvatskim iseljenicima po Americi i Australiji – mnogo piše i mnogo zna.

Ali nije o tome riječ.

Za Hrvate u Gradišću uobičajio se u nauci i u novinarstvu naziv GRADIŠĆANSKI HRVATI. Taj se dvočlani naziv piše, gotovo bez izuzetaka, velikim početnim slovima, a upotreba velikog slova u prvom dijelu naziva nije ispravna i zavodi u bludnju sve one koji od pravopisa ne očekuju samo pravila kako treba pisati već i obavijesti koje se tim pravilima priopćuju. Ako prvi dio naziva gradišćanski Hrvati napišemo velikim početnim slovom, saopćujemo da je riječ o posebnoj etničkoj zajednici kao što su to npr. *Lužički Srbi, Polapski Slaveni . . .*, a ne o dijelu etničke cjeline koja se sticajem povijesnih prilika tamo našla. U pismu, dakle, treba s nazivom *gradišćanski Hrvati* postupati kao i s nazivima *koruški Slovenci, galipoljski Srbi, vojvođanski Hrvati* itd., koji nam kazuju da se radi o dijelovima etničkih cjelina koje se nalaze u Koruškoj, Galipolju, Vojvodini, odnosno u Gradišću.

Ustrajemo li s pisanjem takvih naziva velikim početnim slovom u prvom dijelu naziva, svjesno se odričemo mogućnosti razlikovanja dviju različitih kategorija naziva.

Naš Pravopis pruža vrlo istančane mogućnosti u razlikovanju geografskih predjela (južna Australija) od država (Južna Australija),[1] naroda s etničkim obilježjem cjeline: Južni Slaveni (Balkanski poluotok zaposjeli su Južni Slaveni već u 7. stoljeću) od naroda po geografskom smještaju: južni Slaveni (U SFRJ su, na primjer, Slovenci sjeverni, a Makedonci južni Slaveni); šteta je samo što se i u njemu nisu dosljedno provodila takva razlikovanja.[2]

Sva ta pravila mogu biti nosiocima određene obavijesti i postići svrhu samo onda ako su sustavna, tj. jasna, iscrpna, jednostavna i dosljedna. U protivnom slučaju pravopisna pravila nisu pouzdani nosioci određene poruke, teško se uče i primjenjuju.[3]

Spomenimo još, kad govorimo o gradišćanskim Hrvatima, da je naziv za Hrvata iz Gradišća: *Gradišćanac*, a za Hrvaticu *Gradišćanka*, pa se ti nazivi ne smiju brkati s etnicima Gradiščanin i Gradiščanka, koji se odnose na stanovnike Stare i Nove Gradiške.

Petar Šimunović

JEDNA GRAMATIKA I RJEČNIK NAŠEG JEZIKA U ŠVEDSKOJ

Naklada Jana u Stockholmu izdaje džepne rječnike različitih jezika i švedskoga s kratkom gramatikom tog stranog jezika i sa kratkom gramatikom švedskog jezika ispred švedskog dijela rječnika. Tehnički i grafički su odlični a praktički potrebni. Tako je pored engleskog, francuskog, talijanskog, portugalskog, ruskog, španjolskog i njemačkog izišao (1964. god.) Džepni rečnik srpskohrvatsko-švedski (i švedsko-srpskohrvatski). Srpskohrvatsku gramatiku na petnaest strana sitnog tiska sastavila je Carin Davidsson; sastavljač hrvatskosrpskog rječnika nije naznačen. Kako se radi o našem jeziku prikazanom od stručnjaka slaviste i o knjizi izdanoj

---

[1] *Pravopis*, str. 371.

[2] Naziv iz naslova piše se i u Pravopisnom rječniku (str. 309) velikim početnim slovom u prvom dijelu naziva, pa je i to pridonijelo pravopisnoj zbrci, pogotovu kada se u tekstu – a to je često – jave sinonimni nazivi *Gradišćanski Hrvati* (s velikim *G)* i *podunavski Hrvati* (s malim početnim slovom).

[3] Uvijek ponovo zagledam u *Pravopis* koji se od priloga *potom* i *pritom* piše skupa, a koji rastavljeno.